

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
گرایش: بیومکانیک ورزشی
عنوان:

استعداد یابی در والیبال با تأکید بر پارامترهای
بیومکانیکی، آنتروپومتریکی، فیزیولوژیکی و روانی

استاد راهنما:
دکتر حیدر صادقی

استاد مشاور:
دکتر محمدعلی آذربایجانی

پژوهشگر:
مهسا ناصری

زمستان ۱۳۹۰

ISLAMIC AZAD UNIVERSITY
Central Tehran Branch

Faculty of Physical Education and Sport Science

”M.A” thesis
On; Biomechanic of Sport

Subject:

Talents in volley ball with focus on Biomechanical Antropometrical,
Physiological And Psychological Parameters

Advisor:

Dr.Heydar Sadeghi

Consulting Advisor:

Dr.Mohammad Ali Azarbayjani

By:

Mahsa Naseri

Winter 2012

نگارنده بر خود مي‌داند كه از زحمات بي‌دريغ، تلاش‌هاي
بي‌وقفه و راهنمايي‌هاي ارزشمند استاد گرامي جناب آقاي دكتور
حيدر صادقي در راستاي انجام اين تحقيق در طول يك سال
گذشته تشكر و قدرداني نمايد.

تقدیم به:

حامیان ابدی ،
مادرم، دریای بی همتای ایثار
پدرم، کوه محبت
همسر و همسفر مهربانم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات طرح
۲	۱-۱ مقدمه
۲	۲-۱ بیان مسأله
۴	۳-۱ اهمیت و ضرورت تحقیق
۴	۴-۱ فرضیه تحقیق
۴	۱-۴-۱ فرض کلی
۴	۲-۴-۱ فرض اختصاصی
۵	۵-۱ پیش فرض ها تحقیق
۵	۶-۱ اهداف تحقیق
۵	۱-۶-۱ اهداف کلی
۵	۱-۶-۱ اهداف اختصاصی
۵	۷-۱ قلمرو تحقیق
۵	۱-۷-۱ محدوده تحت کنترل محقق
۶	۲-۷-۱ محدودیت های خارج از کنترل محقق
۶	۸-۱ کلید واژه ها
۶	۱-۸-۱ استعداد
۶	۲-۸-۱ استعدادیابی
۶	۳-۸-۱ والیبال
۷	۴-۸-۱ آنترپومتری
۷	۵-۸-۱ بیومکانیک
۷	۶-۸-۱ فیزیولوژی
۸	۷-۸-۱ روانشناسی
	فصل دوم : مبانی نظری و پیشینه تحقیق
۱۰	۱-۲ مقدمه
۱۰	۲-۲ مبانی نظری تحقیق
۱۰	۱-۲-۲ والیبال
۱۰	۲-۲-۲ استعداد
۱۱	۳-۲-۲ استعداد ورزشی
۱۱	۴-۲-۲ استعدادیابی
۱۲	۵-۲-۲ مزایای استعدادیابی
۱۳	۶-۲-۲ نقاط ضعف روش های استعدادیابی
۱۵	۷-۲-۲ عوامل مؤثر در تشخیص افراد مستعد در ورزش
۱۸	۸-۲-۲ اصول استعدادیابی
۲۰	۹-۲-۲ روش های استعدادیابی
۲۱	۱۰-۲-۲ مراحل استعدادیابی
۲۳	۱۱-۲-۲ الگوهای نظری (مدل های) استعدادیابی ورزش
۲۸	۱۲-۲-۲ چند اصل راهنما برای استعدادیابی ورزشی
۲۹	۱۳-۲-۲ الگوی نظری استعدادیابی، چهارچوبی برای تحقیق
۳۰	۱۴-۲-۲ تعریف پارامترهای مورد اندازه گیری در پژوهش
۴۳	۳-۲ پیشینه تحقیق
۴۳	۱-۳-۲ مطالعات در داخل کشور
۴۴	۲-۳-۲ مطالعات در خارج کشور
	فصل سوم: روش شناسی تحقیق
۴۸	۱-۳ مقدمه
۴۸	۲-۳ روش تحقیق
۴۸	۳-۳ جامعه آماری و نمونه تحقیق
۴۹	۴-۳ وسایل و ابزار اندازه گیری
۴۹	۱-۴-۳ پرسشنامه اطلاعات فردی و سوابق ورزشی
۴۹	۲-۴-۳ ابزار اندازه گیری پارامترهای بیومکانیکی
۵۳	۳-۴-۳ ابزار اندازه گیری پارامترهای آنترپومتریکی

۵۶ ۴-۳-۴ ابزار اندازه گیری پارامترهای فیزیولوژیکی
۵۸ ۴-۳-۵ ابزار اندازه گیری پارامترهای روانی
۵۸ ۳-۵-۵ روش جمع آوری اطلاعات
۵۸ ۳-۵-۱ پرسشنامه اطلاعات فردی
۵۸ ۳-۶ ملاحظات اخلاقی
۵۸ ۳-۷ روش آماری

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق

۶۱ ۴-۱ مقدمه
۶۱ ۴-۲ آمار توصیفی
۶۱ ۴-۲-۱ مشخصات فیزیکی آزمودنی ها
۶۲ ۴-۲-۲ توصیف نتایج بدست آمده در بخش بیومکانیکی
۶۵ ۴-۲-۳ توصیف نتایج بدست آمده در بخش آنتروپومتریکی
۶۷ ۴-۲-۴ توصیف نتایج بدست آمده در بخش فیزیولوژیکی
۶۸ ۴-۲-۵ توصیف نتایج بدست آمده در بخش روانی
۶۹ ۴-۳ آمار استنباطی
۶۹ ۴-۳-۱ پارامترهای بیومکانیکی
۷۷ ۴-۳-۲ پارامترهای آنتروپومتریکی
۸۲ ۴-۳-۳ پارامترهای فیزیولوژیکی
۸۵ ۴-۳-۴ پارامترهای روانی

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۹۰ ۵-۱ مقدمه
۹۰ ۵-۲ خلاصه تحقیق
۹۱ ۵-۳ بحث و نتیجه گیری
۹۳ ۵-۴ نتیجه گیری کلی
۹۳ ۵-۵ پیشنهادات برخاسته از تحقیق
۹۳ ۵-۶ پیشنهادات برای تحقیقات بعدی

منابع و مأخذ

۹۵ منابع و مأخذ
----	--------------------

ضمائم

۹۹ فرم شماره ۱. فرم مشخصات فردی و رضایتنامه
۱۰۰ فرم شماره ۲. پرسشنامه ی هوش هیجانی شوت
۱۰۴ فرم شماره ۳. پرسشنامه تیپ شخصیت
۱۱۶ فرم شماره ۴. اندازه گیری آنتروپومتری

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۴۸	جدول ۱-۳ مشخصات آزمودنی ها
۶۲	جدول ۱-۴ ویژگی های فردی آزمودنی ها
۶۲	جدول ۲-۴ توصیف نتایج بدست آمده در بخش بیومکانیکی قسمت اول
۶۳	جدول ۳-۴ دامنه حرکتی مفاصل بالاتنه
۶۴	جدول ۴-۴ دامنه حرکتی مفاصل پایین تنه
۶۵	جدول ۵-۴ قد ایستاده، قد نشسته، طول دو دست
۶۵	جدول ۶-۴ طول اندامها
۶۶	جدول ۷-۴ محیط و قطر اندامها
۶۷	جدول ۸-۴ آزمونهای فیزیولوژیکی
۶۸	جدول ۹-۴ آزمون روانی
۶۹	جدول ۱۰-۴ ماتریس ضریب همبستگی چند متغیره بین پارامترهای بیومکانیکی
۷۰	جدول ۱۱-۴ واریانس کل داده های بیومکانیکی در قسمت اول
۷۲	جدول ۱۲-۴ ماتریس ضریب امتیاز پارامترهای بیومکانیکی در بخش اول
۷۳	جدول ۱۳-۴ ماتریس همبستگی بین پارامترهای بیومکانیکی در قسمت دوم
۷۴	جدول ۱۴-۴ پارامترهای بیومکانیکی بخش دوم (دامنه حرکتی)
۷۶	جدول ۱۵-۳ واریانس کل داده های بیومکانیکی در قسمت دوم
۷۷	جدول ۱۶-۴ ماتریس ضریب همبستگی چند متغیره بین پارامترهای آنروپومتریکی
۷۸	جدول ۱۷-۴ ماتریس ضریب امتیاز مؤلفه های آنروپومتریکی
۷۹	جدول ۱۸-۴ واریانس کل داده های آنروپومتریکی
۸۲	جدول ۱۹-۴ همبستگی چند متغیره بین پارامترهای فیزیولوژیکی
۸۳	جدول ۲۰-۴ واریانس کل داده های فیزیولوژیکی
۸۵	جدول ۲۱-۴ ماتریس ضریب امتیاز مؤلفه های فیزیولوژیکی
۸۶	جدول ۲۲-۴ واریانس کل داده های روانی
۸۸	جدول ۲۳-۴ ماتریس ضریب امتیاز مؤلفه های روانی

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۷۱	نمودار ۱-۴ مقادیر ویژه داده های بیومکانیکی بخش اول
۷۵	نمودار ۲-۴ مقادیر ویژه داده های بیومکانیکی بخش دوم
۸۱	نمودار ۳-۴ مقادیر ویژه داده های آنترپومتریکی
۸۴	نمودار ۴-۴ مقادیر ویژه داده های فیزیولوژیکی
۸۷	نمودار ۵-۴ مقادیر ویژه داده های روانی

عنوان پایان نامه: استعداد یابی در والیبال با تأکید بر پارامترهای بیومکانیکی، آنتروپومتریکی، فیزیولوژیکی و روانی

یکی از مفاهیم مهم در علوم ورزشی و تربیت بدنی، فرایند شناسایی استعداد است. معنی عینی شناسایی استعداد ورزشی، شناسایی و انتخاب افرادی است که در مقایسه با سایرین، توانایی زیادی برای یک ورزش خاص دارند. استعدادیابی و پرورش استعداد یک بخش حیاتی در بیشتر برنامه های ورزشی است. هدف از انجام این تحقیق استعدادیابی در والیبال با تأکید بر پارامترهای بیومکانیکی، آنتروپومتریکی، فیزیولوژیکی و روانی بود. در این مطالعه توصیفی، ۱۲ ورزشکار نخبه والیبالیست (سن ۲۲-۱۸) در تحقیق حاضر شرکت کردند. پارامترهای بیومکانیکی، آنتروپومتریکی، فیزیولوژیکی و روانی آنها اندازه گیری شد. سپس با استفاده از روش آماری PCA مولفه های اصلی استخراج شده و بعد از گرفتن واریانس، پارامترهای اصلی در هر بخش بدست آمد ($p \leq 0/05$). نتایج نشان داد که در بخش اول، پارامترهای بیومکانیکی برجسته: توان، تعادل ایستا، انعطاف پذیری، در بخش دوم پارامترهای بیومکانیکی که اندازه گیری زوایای مفصلی بود پارامترهای برجسته: چرخش داخلی بازو، چرخش جانبی گردن، فلکشن شانه، نزدیک شدن افقی بازو، دور شدن افقی مفصل ران، دور شدن بیش از حد بازو، در بخش آنتروپومتریکی پارامترهای: قد، ارتفاع نشسته از seatpan، محیط تنه از سطح ناف، بیشترین محیط بازو، ارتفاع زائده آخرومی تا زمین، محیط آرنج، در بخش فیزیولوژیکی پارامترهای توان هوازی و ضربان قلب و در بخش روانی پارامترهای انگیزش و تصویر سازی ذهنی و کنترل حالت روانی در والیبالیست های نخبه وجود دارد.

فصل اول: طرح تحقیق

۱-۱ مقدمه :

حضور موفق هر جامعه ای در صحنه های بین المللی نشان از رشد اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و علمی آن جامعه دارد. یکی از صحنه های مهم بین المللی رویدادهای ورزشی در سطح مسابقات جهانی و المپیک است. امروزه، شاهد توجه روز افزون دست اندر کاران ورزش در سطح دنیا برای کسب مدال های طلا، نقره و برنز رقابت های جهانی و المپیک با توجه به اصول علمی ورزش هستیم.

شناسایی استعدادها با هدف پرهیز از روند آزمایش و خطا از جمله محورهای اصلی و بنیادی در تدوین استراتژی و خط مشی ورزش قهرمانی به شمار می رود. محققان تاکید دارند که ترکیبی از فاکتورهای ژنتیکی و محیطی در ایجاد یک ورزشکار نخبه موثر است. اما تا کنون تحقیقی در حوزه استعدادیابی با در نظر گرفتن تمام پارامترهای بیومکانیکی، آنتروپومتریکی، فیزیولوژیکی، آمادگی جسمانی و روانی انجام نشده است. در این تحقیق استعدادیابی در والیبال با تأکید بر برخی پارامترهای بیومکانیکی، آنتروپومتریکی، فیزیولوژیکی و روانی انجام شده است.

۱-۲ بیان مساله :

یکی از مفاهیم مهم در علوم ورزشی و تربیت بدنی، فرایند شناسایی استعداد است. معنی عینی شناسایی استعداد ورزشی، شناسایی و انتخاب افرادی است که در مقایسه با سایرین، توانایی زیادی برای یک ورزش خاص دارند (بومپا ۱۹۹۹). استعدادیابی و پرورش استعداد یک بخش حیاتی در بیشتر برنامه های ورزشی است (فالك و همکاران ۲۰۰۴). از نظر دانشمندان علوم ورزشی، استعدادیابی ورزشی، راهی منطقی، کوتاه و مرقون به صرفه برای حضور موفقیت آمیز ورزشکاران در صحنه های بین المللی است (ابراهیم و حلاجی ۸۵). بر اساس یافته های علوم ورزشی مرتبط با ورزش قهرمانی، موفقیت ورزشکاران در سطوح مختلف از یکسو و موفقیت مدیریت فدراسیونها و هیئت های ورزشی از سوی دیگر بستگی به انتخاب به موقع و پرورش صحیح منابع انسانی دارد (علیجانی ۸۱). با توجه به این موضوع شکی نیست که شناخت بهتر و دقیقتر استعدادها و تعیین ملاک های لازم برای مهیا شدن این شناخت به منظور پرهیز از "روند آزمایش و خطا" در گزینش ورزشکاران که حاصلی جز هدر دادن منابع انسانی، انرژی و وقت را در بر ندارد ضرورت پیدا می کند (هادوی ۷۸).

استعدادیابی فرایندی است که طی آن خردسالان بر اساس معیارهایی که توسط آزمون های جامع بدست می آید به سمت ورزش هایی که بیشترین احتمال موفقیت را در آنها دارند هدایت می شوند (پلتولا ۱۹۹۲). هر چند که تماشای مسابقه ی ورزشی یکی از روش های شناسایی

ورزشکاران مستعد در ورزش مربوط است، اما این که مسابقه به تنهایی بهترین روش استعدادیابی است، مورد بحث و گفتگوست (تیموتی و همکاران ۱۹۹۴). شاید مربیان در طی تماشای یک رویداد ورزش بتوانند استعدادیابی کنند اما ضمن در نظر گرفتن توانایی مربیان، این یک فرایند بسیار ذهنی و شخصی محسوب میشود درحالیکه روش های علمی بی طرفی و بی نظری را فراهم می نماید (ویلیامز و ریلی ۲۰۰۰). ورزشکاران بسیاری وجود دارند که در ورزش ویژگی های که برگزیده اند موفق نیستند، در حالی که برخی دیگر از آنها به درجه ای موفقیت رسیده اند. از این رو، پیش بینی موفقیت یک ورزشکار در یک ورزش خاص کار آسانی نیست و باید تلاش های جدی تری در این زمینه انجام گیرد (تیموتی و همکاران ۱۹۹۴). استفاده از استعدادیابی در ورزش نیازمند تصمیم گیری و درک نوع بازی و بررسی بیشتر، قبل از ترسیم دقیق مدلهایی است که می تواند قابل قبول باشد (فالك و همکاران ۲۰۰۴، هوآر و وار ۲۰۰۰، لیدور و همکاران ۲۰۰۵، پینر و همکاران ۱۹۹۸، ریلی و همکاران ۲۰۰۰، ریلی و گیلورن ۲۰۰۳).

همچنین محرز گردیده است که کشف به موقع استعداد های ورزشی بر اساس خصوصیات ژنتیکی و پرورش به موقع این استعدادها، می تواند افق جدیدی را همراه با موفقیت بیشتری در مقایسه با روش "آزمایش و خطا" در ورزش فرا روی ما قرار دهد. لذا وظیفه ما به عنوان محقق یا مربی در راستای یافتن روش های شناسایی استعداد های ورزشی و پرورش آن به قوت خود باقی است (علیجانی ۸۱).

رویکرد این تحقیق در جهت بررسی نقش برخی پارامتر های بیومکانیکی، آنتروپومتریکی، فیزیولوژیکی و روانی در استعدادیابی رشته ورزشی والیبال می باشد. انتخاب رشته ورزشی مذکور بر اساس کسب موفقیت نسبی در رده های سنی پایین نسبت به بزرگسالان و احساس وجود یک خلأ در این بین و پتانسیل موجود در این رشته ورزشی در سطح کشور می باشد.

۱-۳ اهمیت و ضرورت تحقیق :

پیشرفت از سطوح ابتدایی به سطح نخبگی در ورزش فرایندی بسیار پیچیده دارد. فرایند کشف ورزشکاران با استعداد برای شرکت در یک برنامه تمرینی سازماندهی شده، یکی از مهمترین موضوعاتی است که امروزه در ورزش مطرح است. بنابراین، در ورزش، کشف افراد با استعداد و انتخاب آنها در سنین پایین و سپس هدایت، نظارت و ارزیابی آنها در صعود به بالاترین سطح از مهارت اهمیت زیادی دارد (ابراهیم و حلاجی ۸۶).

به سبب بالا بودن هزینه های زمانی و مالی تربیت ورزشکاران زبده و کارآمد، دست اندرکاران امور ورزشی و ادار به شناسایی افراد برتر در ورزش های بخصوص کرده است، لذا ضرورت دارد با توجه به پتانسیل موجود در جوانان کشور و مخصوصا در امور ورزشی بانوان که رو به پیشرفت در رشته ورزشی والیبال دارند برخی پارامتر های برجسته مربوط به این رشته که در بخش های بیومکانیکی، آنتروپومتریکی، فیزیولوژیکی و روانی اندازه گیری شده و روند استعدادیابی را تسریع نمود طوری که تعداد محدودی از کودکان و نوجوانان را که استعداد بیشتری در ورزش مورد نظر دارند، انتخاب کرده و سالهای متمادی به پرورش و تربیت آنها پرداخت (شیخ ۸۷).

۴-۱ فرضیه های تحقیق

۴-۱-۱ فرضیه کلی

آیپارامترهای بیومکانیکی، آنتروپومتریکی، فیزیولوژیکی و روانی ویژه ای به منظور استعدادیابی در والیبال وجود دارد؟

۴-۱-۲ فرضیه های اختصاصی

۱. آیا پارامترهای بیومکانیکی برجسته ای در رشته ی ورزشی والیبال وجود دارد؟
۲. آیا پارامترهای آنتروپومتریکی برجسته ای در رشته ی ورزشی والیبال وجود دارد؟
۳. آیا پارامترهای فیزیولوژیکی برجسته ای در رشته ی ورزشی والیبال وجود دارد؟
۴. آیا پارامترهای روانی برجسته در رشته ی ورزشی والیبال وجود دارد؟

۵-۱ پیش فرض تحقیق

در این تحقیق پیش فرض های زیر در نظر گرفته شد.

۱. آزمودنی ها در رده سنی ۱۸-۲۲ سال خواهند بود.
۲. همه آزمودنی ها عضو لیگ دسته ۲ والیبال جوانان ایران میباشند.
۳. ابزار اندازه گیری دارای روایی و اعتبار بوده و اندازه گیری ها بطور کامل و صحیح انجام خواهد گرفت.
۴. آزمودنی ها تمام تلاش خود را در طول تحقیق انجام خواهند داد.

۶-۱ اهداف تحقیق

۶-۱-۱ هدف کلی

استعداد یابی در والیبال با تأکید بر برخی پارامترهای بیومکانیکی، آنتروپومتریکی، فیزیولوژیکی و روانی.

۶-۱-۲ اهداف اختصاصی

۱. تعیین پارامترهای بیومکانیکی برجسته در رشته ی ورزشی والیبال.
۲. تعیین پارامترهای آنتروپومتریکی برجسته در رشته ی ورزشی والیبال.
۳. تعیین پارامترهای فیزیولوژیکی برجسته در رشته ی ورزشی والیبال.
۴. تعیین پارامترهای روانی برجسته در رشته ی ورزشی والیبال.

۷-۱ قلمرو تحقیق

۷-۱-۱ محدوده تحت کنترل محقق:

۱. آزمودنی ها جوانان ۱۸ تا ۲۲ سال می باشند.
۲. آزمودنی ها به مدت حداقل ۳ سال مداوم در رشته ورزشی والیبال فعالیت داشتند.
۳. آزمودنی ها آسیب ورزشی که فعالیت آنها را مختل کند ندارند.
۴. آزمودنی ها ۲۴ ساعت قبل از انجام آزمون ها هیچ گونه فعالیت شدیدی انجام نخواهند داد.
۵. وضعیت تغذیه و استراحت.
۶. همه آزمودنی ها از انگیزه لازم جهت انجام آزمونها برخوردار می باشند.

۷-۱-۲ محدودیت های خارج از کنترل محقق:

۱. کنترل شرایط خانوادگی و اجتماعی عنوان فاکتور موثر بر فیزیکی بدنی.

۲. عدم کنترل شرایط روحی و روانی آزمودنی در حین انجام تمرین.
۳. دقت اطلاعات به انواع مقیاس های اندازه گیری مورد استفاده محدود می شود.

۸-۱ کلید واژه ها

۱-۸-۱ استعداد^۱

مفهومی: کتاب های لغت نامه مانند لاروس، وبستر و امریکن هری تج، استعداد را یک توانایی طبیعی ویژه می دانند.

عملکردی: در این تحقیق عبارت است از داشتن توانایی بالقوه برای رسیدن به موفقیت در والیبال.

۲-۸-۱ استعداد یابی^۲

مفهومی: فرایندی که طی آن خردسالان بر اساس معیارهایی که توسط از مون های جامع به دست می آیند به سمت ورزشهایی که بیشترین احتمال موفقیت را در آن دارند هدایت می شوند (پلتولا ۱۹۹۲).

عملکردی: در این تحقیق عبارت است از فرایندی که در آن می توان با استفاده از فاکتورهای مهم بیومکانیکی، آنتروپومتریکی، فیزیولوژیکی، آمادگی جسمانی و روانی، بهترین ها را از دوران کودکی در ورزش والیبال انتخاب کرده و پرورش داد.

۳-۸-۱ والیبال

مفهومی: بازی بین دو تیم ۶ نفره (فرهنگ لغت حمیم فارسی).

عملکردی: ورزش است تیمی و غیر برخورداری.

۴-۸-۱ بیومکانیک

مفهومی: بیومکانیک از علوم چند منظوره است که با پرداختن به اصول فیزیکی، زیست شناختی، آدمی را در درک چگونگی حرکت موجود زنده یاری می رساند. به بیان دیگر بیومکانیک دانشی است که برای برقراری ارتباط بین حیاط و اصول قوانین فیزیکی حاکم بر جسم، وضعیت پویا و ایستا و نیروهای داخلی و خارجی مؤثر بر بدن موجود زنده (انسان) را بررسی می کند (صادقی، ۱۳۸۷).

عملکردی: در این تحقیق پارامترهای بیومکانیکی عبارت است از : دامنه حرکتی مفاصل و تعادل، سرعت، چابکی، انعطاف پذیری، استقامت عضلانی.

۵-۸-۱ آنتروپومتری^۲

مفهومی: آنتروپومتری به علم اندازه گیری نسبتها و ترکیب بدن گفته می شود (صادقی، ۱۳۸۷).
عملکردی: در این تحقیق عبارتست از شاخص های مربوط به وزن، اندازه (طول، قطر، محیط اندام ها) در قسمت فوقانی و تحتانی بدن، ضخامت چربی زیر پوستی، که برای موفقیت در ورزش والیبال ضروری است.

¹ - Talent

² - Anthropometry

۱-۸-۶ فیزیولوژیکی^۱

مفهومی: به مجموعه ویژگی‌های فیزیولوژیکی بدن مانند ظرفیت حیاتی، توان هوازی، استقامت عضلانی، توان غیر هوازی، ظرفیت هوازی، ظرفیت بی‌هوازی، عملکرد قلبی تنفسی و مقاومت در برابر خستگی اطلاق می‌شود (علیجانی، ۱۳۸۱).

عملکردی: در این تحقیق عبارت است از شاخص‌های فیزیولوژیکی شامل: توان هوازی، توان بی‌هوازی لاکتیک، ضربان قلب و فشار خون می‌باشد.

۱-۸-۷ روانشناسی^۲

مفهومی: مجموعه یا منتخبی از خصوصیات روانی ورزشکار است که غیر قابل مشاهده بوده ولی بر رفتار حرکتی وی تأثیر دارد (علیجانی، ۱۳۸۱).

عملکردی: پارامترهای روانی در این تحقیق عبارتست از: اعتماد به نفس، انگیزش، تصویرسازی ذهنی، کنترل حالت‌های روانی، هدف‌چینی و تمرکز.

¹ - Physiology

² - Psychology

فصل دوم: مباني نظري و پيشينه تحقيق

۲-۱ مقدمه:

از نظر دانشمندان علوم ورزشی، استعدادیابی ورزشی، راهی منطقی، کوتاه و مرقون به صرفه برای حضور موفقیت آمیز ورزشکاران در صحنه های بین المللی است (ابراهیم و حلاجی، ۱۳۸۵). بر اساس یافته های علوم ورزشی مرتبط با ورزش قهرمانی، موفقیت ورزشکاران در سطوح مختلف از یکسو و موفقیت مدیریت فدراسیونها و هیئت های ورزشی از سویی دیگر بستگی به انتخاب به موقع و پرورش صحیح منابع انسانی دارد (علیجانی، ۱۳۸۱). با توجه به این موضوع شکی نیست که شناخت بهتر و دقیقتر استعدادها و تعیین ملاک های لازم برای مهیا شدن این شناخت به منظور پرهیز از "روند آزمایش و خطا" در گزینش ورزشکاران که حاصلی جز هدر دادن منابع انسانی، انرژی و وقت را در بر ندارد ضرورت پیدا می کند (هادوی، ۱۳۷۸). به همین منظور برای درک دقیقتر و کمک به تفسیر بهتر اطلاعات، در این فصل به مبانی علمی و تحقیقات انجام شده پیرامون استعدادیابی پرداخته می شود.

۲-۲ مبانی نظری تحقیق

۲-۲-۱ والیبال

بازی بین دو تیم ۶ نفره و ورزشی است تیمی و غیر برخوردار.

۲-۲-۲ استعداد^۱

کتابهای نامه مانند لاروس^۲، وبستر^۳ و آمریکن هری تج، استعداد را یک توانایی طبیعی ویژه میدانند که ظرفیت فرد را برای توفیق در عملکرد آدمی تشکیل می دهند. به طوری که مشاهده می شود در این تعریف صحبتی از ورزش به میان آورده نشده است. همچنین استعداد موجب تسریع در یادگیری یک کار یا فن جدید شده و بر سطح مهارتی که فرد به دست می آورد تاثیر می گذارد. استعداد یکی از عوامل مهم در کارایی افراد است (ساعتچی، مترجم، ۱۳۷۵، جلد دوم). در حالی که پورتمن^۴ در سال ۱۹۹۴ در مقاله ای تحت عنوان "استعدادیابی" فرد مستعد را کسی می داند که دارای یک استعداد غیر معمول برای یک فعالیت ویژه مانند فعالیت ورزشی، صنعتی یا هنری است (علیجانی، ۱۳۸۱)

۲-۲-۳ استعداد ورزشی

^۱ - Talent

^۲ - Larous

^۳ - Webster

^۴ - Porteman

در لغت نامه وبستر ورزشکار اینگونه تعریف می شود: فردی که در یک فعالیت ورزشی آموزش دیده و ورزیده شده است. پتولا^۱ استعداد ورزشی را برخوردار از مهارت های ورزشی بالاتر از حد متوسط در مقایسه با سایر رقبای همان رده سنی و نیز ظرفیت موفقیت در یک سطح رقابتی بالاتر می داند (پلتولا، ۱۹۹۲). انواع استعداد ورزشی می تواند یک بعدی و یا چند بعدی باشد. ورزشکار با استعداد می تواند فقط در یک رشته ورزشی و یا در چند رشته ورزشی توانایی های ویژه داشته باشد (سعید ارشم و الهام راد نیا، مترجمین، ۱۳۸۵).

۲-۲-۴ استعدادیابی^۲

هر فردی مایل است تا فعالیتی مناسب با علاقه و استعداد خود برگزیند. در شناسایی استعدادها توجه به این نکته که تفاوت های افراد در استعداد نسبی است، اهمیت دارد و نمی توان به طور مطلق فردی را با استعداد و فردی دیگر را بی استعداد معرفی کرد. از آنجا که استعدادها تا حدودی اختصاصی هستند، فردی ممکن است برای فعالیت خاصی مستعد و برای فعالیت دیگر کم استعداد باشد (فریده هادوی، ۱۳۷۸). پلتولا استعدادیابی را فرآیندی می داند که طی آن خردسالان بر اساس معیارهایی که توسط آزمون های جامع به دست می آیند به سمت ورزش هایی که بیشترین احتمال موفقیت را در آنها دارند، هدایت می شوند (پلتولا، ۱۹۹۲). این تعریف استعدادیابی را یک فرآیند می داند که طی آن اقدامات متعددی باید صورت پذیرد تا جامعیت لازم را برای یافتن استعدادهای ورزشی و پرورش آنها داشته باشد.

این معیارها ظرفیت آینده و ورزشی فرد را با توجه به سطح فعلی او، تا حدودی مورد پیشگویی قرار می دهند (امیر تاش، ۱۳۸۱). در استعدادیابی می توان سه روش گزینش^۳، جایگزینی^۴ و طبقه بندی^۵ را به کار برد. در گزینش، افراد، پذیرفته شده یا مردود اعلام می شوند. در ابتدای مرحله استعدادیابی، تفکیک کودکان سالم از ناسالم و یا کودکانی که انگیزه قهرمان شدن را دارند از سایر کودکان به روش انجام می گیرد. چنانچه گزینش به صورت یک روند پیوسته نیز انجام گیرد، مراحل اولیه آن را سرند^۶ کردن می نامند. در مراحل میانی استعدادیابی، می توان با استفاده از روش جایگزینی، افراد مناسب را با توجه به یک یا چند متغیر پیش بینی کننده و بر اساس یک حد نصاب مشخص، انتخاب نمود. در آخرین مراحل استعدادیابی با استفاده از دو یا چند ملاک، افراد بر اساس سطح تخصص شان در طبقاتی قرار می گیرند که حداکثر کارایی را داشته باشد (فریده هادوی، ۱۳۷۸).

۲-۲-۵ مزایای استعدادیابی

بلوم فیلد نکات و وجوه مثبت برنامه های استعداد یابی را چنین بیان کرده است:

^۱ - Peltola

^۲ - Talent Identification

^۳ - Selection

^۴ - Placement

^۵ - Classification

^۶ - Screening

● بچه ها به سوی رشته ورزشی هدایت می شوند که از لحاظ فیزیولوژیکی و جسمانی، خوب تشخیص داده شده اند. این بدین معنی است که آنها احتمالاً نتایج خوب و شادی آفرینی را از شرکت در تمرین ها و مسابقات کسب خواهند کرد.

● به علت طبیعت برنامه، پس از ترک ورزش حرفه ای و رفاه عمومی به وجود خواهد آمد.
● مربیان با تجربه معمولاً جذب این افراد می شوند که این امر باعث می شود آنان از تجربیات علمی مربیان، دانش متخصصان طب ورزشی و بعضاً، از دانش روانشناسان ورزشی بهره مند شوند.

● مدیران بسیاری از این برنامه ها، در حال حاضر، نگران فرصت های شغلی برای ورزشکاران پس از به پایان رساندن دوران رقابت هایشان هستند. از این رو، این برنامه ها (استعدادیابی ورزشی و همچنین پرورش استعدادها) برای آنان فرصت های شغلی ای را در آموزش و تمرین رشته های ورزشی فراهم می آورد (بلوم فیلد، ۱۹۹۲).

همچنین براون مزایای استعدادیابی ورزشی را این گونه بیان می کند:

● از زمان مورد نیاز برای رسیدن به اموج عملکرد ورزشی (در ورزش خاص)، با استفاده از افراد برگزیده، می کاهش.

● از صرف حجم بالایی از کار و انرژی مربی جلوگیری می کند. ورزشکارانی که دارای توانایی های بالاتری هستند کارایی برنامه های تمرینی مربی را بالا می برند.

● تعداد ورزشکارانی را که هدفشان رسیدن به سطوح بالای عملکرد ورزشی است و نیز تمایل به رقابت را در آنها افزایش می دهد.

● افراد به سمت رشته هایی هدایت می شوند که از نظر جسمانی، فیزیولوژیکی و روانی برای آنها مناسب ترند.

● ورزشکاران احتمالاً نتایج بهتری را به دست می آورند و این امر مانع از سرخوردگی آنان به علت شکست می شود. از این رو، از تمرین ها و اشتغال به رشته ورزشی موردنظر لذت بیشتری می برند و در نتیجه، بیشتر علاقه مند به آن رشته می شوند.

● افراد جذب مربیان کارآمد تیم های بزرگ و مهم می شوند و بعضاً، در اختیار روان شناسان ورزشی قرار می گیرند.

● سلامت جسمانی و عمومی افراد بیشتر تضمین می شود.

● به سبب شناسایی صحیح افراد عملکرد مفید ورزش قهرمانی افزایش می یابد.

● وقتی ورزشکاران بدانند به علت تواناییهای بیشترشان شناسایی و انتخاب شده اند، اعتماد به نفس آنها بیشتر می شود.

۲-۲-۶ نقاط ضعف روش های استعدادیابی

بورگس در سال ۲۰۰۱ در مقاله خود تحت عنوان "استعدادیابی" نقاط ضعف این فرآیند را به شرح زیر بیان می کند: